

چی بکهین؟

رزگار شیخانی

rizgar_shekani@yahoo.se

بەرلهوهی باسی ئەوه بکهم، مەبەست لەم نووسینەم چیه، با بلیتم، نیازم نییه داکۆکی لە نووسینەکانی کەمال سەید قادر بکهم، کە پرن لە جوین و بوختان. ئەگەر بە کەسیکی ئەمسايشی بکردایه، دەدرایه دادگا و حوکم دەدرا.

لێ شیوهی گرتن و دادگایی کردنه کەیه، خەلکی هەژاندوو و کۆمەڵیک پرسیاری لا وروژاندوو، کە زۆر گرنگن ئیستا مشتومریان لەسەر بکری.

من کۆکی پرسیاره کان وا دەبینم: ئەو هۆکارانه چین کە دەسلاتی کوردی گۆمەلگە بەرهو گۆمەلگەیه کی توتالیتار دەبا؟! ئەدی ئامرازەکانی بەگژداچوونەوی چی بن، بۆ ئەوهی رەوتی بگۆری؟

دەلیم دەسلاتی کوردی، نەک دەسلاتی پارتی. چونکە بێدنگی ی.ن.ک لەم مەسەلەیدا، دەرخاتە ناو هەمان بازەنی سیاسەتی پ.د.ک وە و پێویستییه کانێ دروستبوونی بە کیتی کە لە بەکەم بلاو کراویدا (بە کیتی نیشتمانی کوردستان، بۆچی) هاتوو و پرۆگرامی ئایدیۆلۆژیی دەخاتە گومانەوه.

لێکۆڵینەوه و روئینایی خستنه سەر ئەم شیوهی دادگایی کردن. تاییه تەندیه کی دەسلاتی کوردی نییه. رهگی دەگەریتەوه بۆ ئەنتیک و ئیمپراتۆری بیزەنتی، لەویشەوه بۆ ریتینسانس و پاشانیش لە فۆرمیکی زۆر دێندانەتردا خۆی لە ئیتالیا ی موسۆلونی، ئەلمانیا ی هیتلەری و سوڤیه تیی ستالینیدا خەست دەکاتەوه. لەم کۆمەلگەیانەدا هەموو دەزگا مەدەنییه کان لە بەرژەوهندی ئایدیۆلۆژیا بوون، لە فریودان و جۆشانی خەلک بۆ کردنیان بە خۆراکی شەرەکان. دوا ی هەرەسی ئەم ئایدیۆلۆژی و دەسلاتانە، ئاسەوارییان بەسەر بیری نەتەوهی و حوکمرانی ولاتانی عەرەبی و ئیسلامی، مایهوه. هەمان ئاسەواریشە خەریکە هەناوی دەسلاتی سیاسی کوردی بۆگەن دەکا.

زۆر پرسیار و وەرەم بە زەینماندا دین و دەچن و هەراسانیان کردوین. وەرەمی هەندیکیانمان هەیه و زۆر بەشیان بێ وەرەم. چ جۆرە کۆمەلگەیه کمان دەوی؟ دەسلاتەکان لای کی بن؟ ئیستا کە وەختی ئامادەکردنی دەستووری هەریمە، دەبی ئەم مەسەلەیه هەمووانی راجلەکاندیی.

زۆرجاران سەرۆکی هەریم و تۆویهتی: دەبی یاسا سەرورە بێ. لێ دادگایی کردنی وا، یاسا سەرورە ناکا. ئەدی بۆ وای وتوو؟

ئەگەر جارێک رەخنە لە دەسلاتی سیاسی بگرن کە هەنگاوی هەلە دەنی، ئەوا دەبی زۆر زیتر رەخنە لە دەزگایه کی مەدەنی وەکو دادگا بگیری، کە دەبیته گورزی حیزب. لەهەر ولاتیک دادگا سەرەخۆیی خۆی نەپاریزی، کۆمەلگایه کی دادوهر نییه. ئایا ئیمە کۆمەلگەیه کی دادوهرمان دەوی؟

لەم دادگایی کردنه دا هیلکی سوور دەبینم، لە ئەنتیکه وه بەناو ئیمپراتۆری بیزەنتی دادی و لەویشەوه درێژ بۆتەوه بن کاسکیتەکی هیتلەر و چەند جارێک لێی لول دراوه و پاشان درێژ بۆتەوه بۆ بن پالتۆکە ی ستالین.

پرسیاره کە ئەوهیه: ئەم شیوهی حوکم، ئەم هیلە سووره بە ناو رۆحی کۆمەلی کوردەواریدا گوزەر بکا، یان نا؟ ئەم شیوهی دادگایی کردن، کە لە هەولینر کرا، هەنگاویکی زۆر ترسناکی دەسلاتی سیاسییه. دەبی فشاری بخریته سەر و بگەریتەوه دواوه. لێ دەبی ئامرازەکان هەلبژیردین. چی بکهین؟